

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 22ας Σεπτεμβρίου 2011 \*

Στην υπόθεση C-295/10,

με αντικείμενο αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως δυνάμει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Vyriausiasis administracinis teismas (Λιθουανία) με απόφαση της 13ης Μαΐου 2010, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 15 Ιουνίου 2010, στο πλαίσιο της δίκης

**Genovaitė Valčiukienė,**

**Julija Pekelienė,**

**Lietuvos žaliųjų judėjimas,**

**Petras Girinskis,**

**Laurynas Arimantas Lašas**

κατά

**Pakruojo rajono savivaldybė,**

\* Γλώσσα διαδικασίας: η λιθουανική.

**Šiaulių visuomenės sveikatos centras,**

**Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentas,**

παρισταμένων των:

**Sofita UAB,**

**Oltas UAB,**

**Šiaulių apskrities viršininko administracija,**

**Rimvydas Gasparavičius,**

**Rimantas Pašakinskas,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J.-C. Bonichot, πρόεδρο τμήματος, K. Schiemann, L. Bay Larsen (εισηγητή), C. Toader και A. Prechal, δικαστές,

γενική εισαγγελέας: J. Kokott  
γραμματέας: K. Sztranc-Sławiczek, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 18ης Μαΐου 2011,

λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υπέβαλαν:

— η G. Valčiukienė και η J. Pekelienė, η Lietuvos žaliųjų judėjimas καθώς και ο P. Girinskis και ο L. Arimantas Lašas, εκπροσωπούμενοι από τον S. Dambrauskas, advokatas,

— η Λιθουανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον D. Kriaučiūnas και την J. Balčiūnaitė,

— η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον P. Oliver και την A. Steiblytė,

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τη γενική εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

### Απόφαση

- 1 Η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', και παράγραφοι 3 και 5, καθώς και του άρθρου 11, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων (ΕΕ L 197, σ. 30).
- 2 Η υπό κρίση αίτηση υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ, αφενός, των G. Valčiukienė και J. Pekelienė, της Lietuvos žaliųjų judėjimas (Κίνησης Πρασίνων της Λιθουανίας), των P. Girinskis και L. Arimantas Lašas και, αφετέρου, του Pakruojo rajono savivaldybė (δημοτικού συμβουλίου του Pakruojas), του Šiaulių visuomenės sveikatos centras (κέντρου δημόσιας υγείας του Šiauliai) και της Šiaulių regiono aplinkos apsaugos departamentas (περιφερειακής υπηρεσίας περιβαλλοντικής προστασίας του Šiauliai), με αντικείμενο, μεταξύ άλλων, δύο αποφάσεις της 23ης Μαρτίου και της 20ής Απριλίου 2006, με τις οποίες το Pakruojo rajono savivaldybė ενέκρινε δύο λεπτομερή σχέδια καθένα εκ των οποίων αφορούσε την κατασκευή συγκροτήματος για την εντατική εκτροφή χοίρων σε εγκαταστάσεις χωρητικότητας 4000

χοίρων και τη χρήση γης των δύο γηπέδων στα οποία θα κατασκευάζονταν τα εν λόγω συγκροτήματα.

## **Το νομικό πλαίσιο**

*Η νομοθεσία της Ένωσης*

Η οδηγία 2001/42

- 3 Η δέκατη έως τη δωδέκατη και η δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη της οδηγίας 2001/42 προβλέπουν τα εξής:

«(10) Όλα τα σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται σε ορισμένους βασικούς τομείς και που καθορίζουν το πλαίσιο μελλοντικών αδειών έργων που απαριθμούνται στα παραρτήματα I και II της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον [(ΕΕ L 175, σ. 40), όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997 (ΕΕ L 73, σ. 5, στο εξής: οδηγία 85/337)], [...] ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και θα πρέπει κατά κανόνα να υποβάλλονται σε συστηματική εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Όταν καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο [...], θα πρέπει να υποβάλλονται σε εκτίμηση

μόνον εφόσον τα κράτη μέλη αποφασίζουν ότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

- (11) Άλλα σχέδια και προγράμματα που καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων ενδέχεται να μην έχουν πάντοτε σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον και θα πρέπει να υποβάλλονται σε εκτίμηση μόνον όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν ότι ενδέχεται να έχουν τέτοιες επιπτώσεις.
- (12) Όταν τα κράτη μέλη λαμβάνουν τέτοιες αποφάσεις θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους τα σχετικά κριτήρια που καθορίζονται στην παρούσα οδηγία.

[...]

- (19) Όταν η υποχρέωση διεξαγωγής εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων απορρέει ταυτοχρόνως από την παρούσα οδηγία και από άλλες σχετικές διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας, όπως η οδηγία 79/409/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 2ας Απριλίου 1979, για τη διατήρηση των αγρίων πτηνών [ΕΕ L 103, σ. 1], η οδηγία 92/43/ΕΟΚ [του Συμβουλίου, της 21ης Μαΐου 1992, για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας (ΕΕ L 206, σ. 7)] ή η οδηγία 2000/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2000, για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα της πολιτικής των υδάτων [ΕΕ L 337, σ. 1], προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη της εκτίμησης, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες οι οποίες πληρούν τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας.»

<sup>4</sup> Κατά το άρθρο 1 της οδηγίας 2001/42, σκοπός της εν λόγω οδηγίας είναι η υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος και η ενσωμάτωση περιβαλλοντικών ζητημάτων στην προετοιμασία και θέσπιση σχεδίων και προγραμμάτων με σκοπό την πρόωθηση βιώσιμης ανάπτυξης, εξασφαλίζοντας ότι, σύμφωνα με την οδηγία αυτή,

θα γίνεται εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

5 Το άρθρο 2 της οδηγίας 2001/42 ορίζει τα εξής:

«Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας:

α) ως “σχέδια και προγράμματα” νοούνται τα σχέδια και προγράμματα [...] καθώς και οι τροποποιήσεις τους:

— που εκπονούνται ή/και εγκρίνονται από μια αρχή σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο ή που εκπονούνται από μια αρχή προκειμένου να εγκριθούν, μέσω νομοθετικής διαδικασίας, από το Κοινοβούλιο ή την κυβέρνηση, και

— που απαιτούνται βάσει νομοθετικών, κανονιστικών ή διοικητικών διατάξεων,

β) ως “εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων” νοείται η εκπόνηση περιβαλλοντικής μελέτης, η διεξαγωγή διαβουλεύσεων, η συνεκτίμηση της περιβαλλοντικής μελέτης και των αποτελεσμάτων των διαβουλεύσεων κατά τη λήψη αποφάσεων καθώς και η παροχή πληροφοριών σχετικά με την απόφαση, σύμφωνα με τα άρθρα 4 έως 9,

[...]»

6 Κατά το άρθρο 3 της εν λόγω οδηγίας:

«1. Πραγματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σύμφωνα με τα άρθρα 4 έως 9, για σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στις παραγράφους 2 έως 4, και τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

2. Με την επιφύλαξη της παραγράφου 3, πραγματοποιείται εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων για όλα τα σχέδια και προγράμματα:

α) τα οποία εκπονούνται για τη γεωργία, δασοπονία, αλιεία, ενέργεια, βιομηχανία, μεταφορές, διαχείριση αποβλήτων, διαχείριση υδάτινων πόρων, τηλεπικοινωνίες, τουρισμό, χωροταξία ή χρήση του εδάφους και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων που απαριθμούνται στα παραρτήματα I και II της οδηγίας [85/337],

[...]

3. Τα αναφερόμενα στην παράγραφο 2 σχέδια και προγράμματα που καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο [...] υποβάλλονται σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων μόνον όταν τα κράτη μέλη αποφασίζουν ότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον.

[...]



5. Τα κράτη μέλη αποφασίζουν κατά πόσον τα σχέδια και προγράμματα που αναφέρονται στις ανωτέρω παραγράφους 3 και 4 ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον είτε εξετάζοντας χωριστά κάθε περίπτωση είτε καθορίζοντας συγκεκριμένους τύπους σχεδίων και προγραμμάτων είτε συνδυάζοντας τις δύο αυτές προσεγγίσεις. Προς τον σκοπό αυτό τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη σε κάθε περίπτωση τα κατάλληλα κριτήρια που εκτίθενται στο παράρτημα II προκειμένου να διασφαλίζεται ότι τα σχέδια και προγράμματα που ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον καλύπτονται από την παρούσα οδηγία.

[...]

- 7 Το άρθρο 11 της οδηγίας 2001/42, το οποίο φέρει τον τίτλο «Σχέση με την υπόλοιπη κοινοτική νομοθεσία», ορίζει στις παραγράφους 1 και 2 τα εξής:

«1. Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, η οποία διεξάγεται βάσει της παρούσας οδηγίας, δεν θίγει οποιοσδήποτε απαιτήσεις της οδηγίας [85/337] ούτε οποιοσδήποτε άλλες απαιτήσεις του κοινοτικού δικαίου.

2. Όσον αφορά σχέδια και προγράμματα για τα οποία η υποχρέωση διεξαγωγής εκτίμησης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων απορρέει ταυτοχρόνως από την παρούσα οδηγία και από άλλες διατάξεις της κοινοτικής νομοθεσίας, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίζουν συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες οι οποίες πληρούν τις απαιτήσεις της σχετικής κοινοτικής νομοθεσίας προκειμένου, μεταξύ άλλων, να αποφεύγεται η επανάληψη των εκτιμήσεων.»

- 8 Το παράρτημα II της οδηγίας 2001/42 απαριθμεί τα κριτήρια για τον προσδιορισμό της πιθανής σημασίας των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας αυτής.

## Η οδηγία 85/337

- 9 Κατά το άρθρο 4, παράγραφος 1, της οδηγίας 85/337, τα σχέδια έργων των κατηγοριών που απαριθμούνται στο παράρτημα Ι υποβάλλονται σε διαδικασία εκτιμήσεως, με την επιφύλαξη των περιπτώσεων που κατ' εξαίρεση απαλλάσσονται βάσει του άρθρου 2, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής.
- 10 Το σημείο 17 του παραρτήματος Ι της οδηγίας 85/337 αφορά τις εγκαταστάσεις εντατικής εκτροφής χοίρων με περισσότερες από 3 000 θέσεις για χοίρους πάχυνσης.
- 11 Το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 85/337 προβλέπει τα εξής:

«Με την επιφύλαξη του άρθρου 2, παράγραφος 3, για τα έργα που απαριθμούνται στο παράρτημα ΙΙ, τα κράτη μέλη αποφασίζουν βάσει:

α) κατά περίπτωση εξέτασης,

ή

β) κατωτάτων ορίων ή κριτηρίων που καθορίζει το κράτος μέλος,

κατά πόσο το έργο θα υποβληθεί σε εκτίμηση σύμφωνα με τα άρθρα 5 έως 10.

Τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόσουν και τις δύο διαδικασίες που αναφέρονται στα στοιχεία α' και β'.»

### *Η εθνική νομοθεσία*

#### Ο νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος

- <sup>12</sup> Κατά το άρθρο 1, σημεία 10, 17 και 18, του νόμου για την προστασία του περιβάλλοντος (Aplinkos apsaugos įstatymas), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 19ης Φεβρουαρίου 2004 (Žin., 2004, αριθ. 36-1179, στο εξής: νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος), για τους σκοπούς του νόμου αυτού:

«10) ως *εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων* νοείται η διαδικασία διαπιστώσεως, καθορισμού και εκτιμήσεως των ενδεχόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων της σχεδιαζόμενης οικονομικής δραστηριότητας'

[...]

17) ως *στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων* νοείται η διαδικασία διαπιστώσεως, καθορισμού και εκτιμήσεως των ενδεχόμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων της εφαρμογής ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, κατά τη διάρκεια της οποίας καταρτίζονται έγγραφα σχετικά με τη στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, διενεργούνται διαβουλεύσεις, και λαμβάνονται υπόψη τα αποτελέσματα της εκτιμήσεως και των διαβουλεύσεων πριν από την εκπόνηση και/ή

έγκριση ενός σχεδίου ή προγράμματος, και παρέχονται πληροφορίες σχετικά με την απόφαση περί εκπονήσεως και/ή εγκρίσεως του σχεδίου ή του προγράμματος·

18) ως *σχέδια και προγράμματα* νοούνται έγγραφα που αφορούν τον σχεδιασμό σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο [...] χωροταξικά έγγραφα [...] τα οποία εκπονούνται, εγκρίνονται και/ή καταρτίζονται βάσει της ισχύουσας νομοθεσίας ή των εκτελεστικών εξουσιών διοικητικών αρχών του κράτους και των οποίων η εφαρμογή μπορεί να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων, εν όλω ή εν μέρει, τέτοιου είδους σχεδίων και προγραμμάτων.»

- 13 Το άρθρο 27, παράγραφος 1, του νόμου αυτού προβλέπει ότι τα σχέδια και προγράμματα των οποίων η εφαρμογή μπορεί να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να εκπονούνται και να εφαρμόζονται βάσει του νόμου αυτού και άλλων νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων που διέπουν τη στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, τον χωροταξικό σχεδιασμό και την παρακολούθηση των επιπτώσεών τους στο περιβάλλον.

Ο νόμος περί χωροταξικού σχεδιασμού

- 14 Από το άρθρο 4, παράγραφος 3, σημείο 4, του νόμου περί χωροταξικού σχεδιασμού (Teritorijų planavimo įstatymas), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 15ης Ιανουαρίου 2004 (Žin., 2004, αριθ. 21-617, στο εξής: νόμος περί χωροταξικού σχεδιασμού), προκύπτει ότι τα λεπτομερή σχέδια, όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, είναι έγγραφα που αφορούν τον χωροταξικό σχεδιασμό σε τοπικό επίπεδο.

- 15 Το άρθρο 25, παράγραφος 4, του νόμου αυτού προβλέπει ότι κατά την κατάρτιση ενός λεπτομερούς σχεδίου διεξάγεται στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του εν λόγω χωροταξικού εγγράφου μόνον όταν τούτο προβλέπεται από τη νομοθεσία ή άλλες κανονιστικές ή διοικητικές πράξεις.

Το διάταγμα 967 της 18ης Αυγούστου 2004

- 16 Οι διατάξεις της οδηγίας 2001/42 μεταφέρθηκαν στο δίκαιο της Λιθουανίας ιδίως με το διάταγμα 967 της Λιθουανικής Κυβέρνησης περί καθορισμού του πλαισίου που διέπει τη διαδικασία στρατηγικής εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδίων και προγραμμάτων (Nutarimas dėl planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo), της 18ης Αυγούστου 2004 (Žin., 2004, αριθ. 130-4650, στο εξής: πλαίσιο που καθορίζει το διάταγμα 967).
- 17 Το σημείο 7.1 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967 προβλέπει ότι η διεξαγωγή στρατηγικής εκτιμήσεως είναι υποχρεωτική στην περίπτωση κατά την οποία εκπονούνται σχέδια και προγράμματα για τη χρήση γης ή για τον χωροταξικό σχεδιασμό, τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο υλοποιήσεως έργων για την άσκηση μιας οικονομικής δραστηριότητας από τις προβλεπόμενες στο πρώτο ή στο δεύτερο παράρτημα του νόμου περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδιαζόμενης οικονομικής δραστηριότητας (Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymas), όπως τροποποιήθηκε με τον νόμο της 21ης Ιουνίου 2005 (Žin., 2005, αριθ. 84-3105, στο εξής: νόμος περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδιαζόμενης οικονομικής δραστηριότητας).
- 18 Το σημείο 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967 προβλέπει, εντούτοις, ότι αυτό δεν εφαρμόζεται κατά την κατάρτιση και έγκριση «χωροταξικών εγγράφων τα οποία αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα».

- 19 Το διάταγμα 967, της 18ης Αυγούστου 2004, καταργήθηκε με το διάταγμα 467 της Λιθουανικής Κυβέρνησης, της 27ης Απριλίου 2011 (Žin., 2011, αριθ. 50), το οποίο ακυρώνει το σημείο 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967 με ισχύ από 1ης Μαΐου 2011.

Ο νόμος περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδιαζόμενης οικονομικής δραστηριότητας

- 20 Ο νόμος περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδιαζόμενης οικονομικής δραστηριότητας έχει ως σκοπό, μεταξύ άλλων, τη μεταφορά στο εσωτερικό δίκαιο της οδηγίας 85/337.
- 21 Το σημείο 1.1 του παραρτήματος 1 του νόμου αυτού αφορά την «εκτροφή χοίρων (τουλάχιστον 900 χοιρομητέρων και τουλάχιστον 3000 άλλων χοίρων)».

### **Η διαφορά της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα**

- 22 Με απόφαση της 24ης Μαρτίου 2005, το Pakruojo rajono savivaldybė ενέκρινε την πρόταση της Saerimner UAB για την κατασκευή έως ένδεκα συγκροτημάτων εκτροφής χοίρων εντός της περιοχής Pakruojas.
- 23 Στις 23 Φεβρουαρίου 2006, το Pakruojo rajono savivaldybė ενέκρινε την εκπόνηση για λογαριασμό των εταιρειών Sofita UAB και Oltas UAB, των οποίων μητρική εταιρεία είναι η Saerimner UAB, λεπτομερών σχεδίων για την κατασκευή δύο συγκροτημάτων εντατικής εκτροφής χωρητικότητας 4000 χοίρων σε δύο τοποθεσίες γειτνιάζουσες με την κοινότητα Klonainiai, η οποία βρίσκεται στην περιοχή Pakruojas.

- 24 Με δύο αποφάσεις της 23ης Μαρτίου και της 20ής Απριλίου 2006, το Raktuojo rajono savivaldybė ενέκρινε τα ανωτέρω λεπτομερή σχέδια, τα οποία ρυθμίζουν κατά τον ίδιο τρόπο την κατασκευή των εν λόγω συγκροτημάτων, καθένα εκ των οποίων έχει χωρητικότητα 4 000 χοίρων και διαθέτει δεξαμενή συλλογής κόπρου χωρητικότητας 10 000 m<sup>3</sup>, καθώς και τη χρήση γης των εν λόγω δύο γηπέδων στα οποία θα κατασκευάζονταν τα συγκροτήματα αυτά.
- 25 Με τα εν λόγω λεπτομερή σχέδια, καθοριζόταν η χρήση της εκτάσεως σε τοπικό επίπεδο. Βάσει του άρθρου 4, παράγραφος 3, σημείο 4, του νόμου περί χωροταξικού σχεδιασμού, τέτοια λεπτομερή σχέδια συνιστούν έγγραφα που αφορούν τον χωροταξικό σχεδιασμό σε τοπικό επίπεδο.
- 26 Οι εκκαλούντες στην υπόθεση της κύριας δίκης αμφισβήτησαν ενώπιον του Šiaulių apygardos administracinis teismas (διοικητικού πρωτοδικείου του Šiauliai), μεταξύ άλλων, τη νομιμότητα των εν λόγω δύο εγκριτικών αποφάσεων, υποστηρίζοντας ότι οι αρμόδιες αρχές όφειλαν να προβούν σε στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, βάσει του άρθρου 1, σημείο 17, του νόμου για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 27 Με απόφαση της 21ης Φεβρουαρίου 2009, το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη.
- 28 Επισήμανε ότι, κατά την εθνική νομοθεσία και ιδίως κατά το σημείο 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967, η διαδικασία στρατηγικής εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων δεν εφαρμόζεται σε χωροταξικά έγγραφα τα οποία αφορούν, όπως τα δύο επίμαχα λεπτομερή σχέδια, μόνο μία οικονομική δραστηριότητα.

- 29 Διευκρίνισε δε ότι, εν προκειμένω, έπρεπε να εφαρμοσθεί, όπως και έγινε, μόνον ο νόμος περί εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σχεδιαζόμενης οικονομικής δραστηριότητας. Ως εκ τούτου, για τη σχεδιαζόμενη από τις εν λόγω εταιρείες οικονομική δραστηριότητα έπρεπε να τηρηθεί μόνον η διαδικασία εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του άρθρου 1, σημείο 10, του νόμου για την προστασία του περιβάλλοντος.
- 30 Το εν λόγω δικαστήριο απέρριψε, συνεπώς, το επιχειρήμα που προέβαλαν οι εκκαλούντες στην υπόθεση της κύριας δίκης ότι έπρεπε να διεξαχθεί και στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- 31 Με την έφεσή τους ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου, οι εκκαλούντες στην υπόθεση της κύριας δίκης επισήμαναν ότι, κατά το άρθρο 16 του νόμου περί χωροταξικού σχεδιασμού, αν δεν έχουν καταρτισθεί έγγραφα γενικού χωροταξικού σχεδιασμού, οι αρμόδιες για τον χωροταξικό σχεδιασμό αρχές οφείλουν, πριν από την κατασκευή ενός έργου, να εκπονήσουν σχέδιο και να προβούν σε στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου αυτού.
- 32 Όσον αφορά το σημείο 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967, υποστήριξαν, κατ' ουσίαν, ότι τα σχέδια που εγκρίθηκαν με τις αποφάσεις της 23ης Μαρτίου και της 20ής Απριλίου 2006 δεν μπορούν να χαρακτηρισθούν ως σχέδια που αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα κατά την έννοια της εθνικής νομοθεσίας. Τούτο δεν ανταποκρινόταν στην πραγματικότητα και, ως εκ τούτου, θα έπρεπε να διεξαχθεί στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων.
- 33 Το αιτούν δικαστήριο έκρινε ότι η ισχύουσα εθνική ρύθμιση κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της υποθέσεως της κύριας δίκης δεν επέβαλε την υποχρέωση στρατηγικής εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δύο



επίμαχων σχεδίων. Εντούτοις, δεδομένου ότι με την εν λόγω ρύθμιση μεταφέρθηκε η οδηγία 2001/42 στο εθνικό δίκαιο, το εν λόγω δικαστήριο είχε αμφιβολίες ως προς το συμβατό της ρυθμίσεως αυτής με την ανωτέρω οδηγία.

34 Με βάση αυτά τα δεδομένα, το *Vyriausiasis administracinis teismas* (ανώτατο διοικητικό δικαστήριο) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

- «1) Μπορεί η ρύθμιση που προβλέπει η νομοθεσία της Δημοκρατίας της Λιθουανίας, μεταξύ άλλων στο σημείο 3.4 του [πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967], ότι δεν διεξάγεται στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων στην περίπτωση εγγράφων σχετικών με τον χωροταξικό σχεδιασμό σε τοπικό επίπεδο, τα οποία αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα, να εκτιμηθεί ως καθορισμός συγκεκριμένου τύπου σχεδίων και προγραμμάτων κατά την έννοια του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42 [...];
- 2) Συνάδουν με τις διατάξεις του άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', και παράγραφοι 3 και 5, της οδηγίας 2001/42 οι διατάξεις της εθνικής νομοθεσίας που εφαρμόζονται εν προκειμένω και προβλέπουν ότι, χωρίς να εξετάζεται σε κάθε περίπτωση αν το έργο μπορεί να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεν διεξάγεται στρατηγική εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων χωροταξικών εγγράφων, τα οποία καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο, όπως οι επίμαχες εν προκειμένω, καθόσον τα εν λόγω σχέδια αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα;
- 3) Έχουν οι διατάξεις της οδηγίας 2001/42, και ιδίως το άρθρο 11, παράγραφος 1, της οδηγίας αυτής, την έννοια ότι, σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη, κατά τις οποίες διεξήχθη εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με την οδηγία 85/337 [...], δεν έχουν εφαρμογή οι απαιτήσεις που προβλέπει η οδηγία 2001/42;

- 4) Εμπίπτει η οδηγία 85/337 στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42;
- 5) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο τέταρτο ερώτημα, μήπως το γεγονός ότι έχει διεξαχθεί εκτίμηση βάσει της οδηγίας 85/337 σημαίνει ότι η υποχρέωση εκτιμήσεως των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατ' εφαρμογήν της οδηγίας 2001/42, σε περιπτώσεις όπως η επίμαχη εν προκειμένω, μπορεί να εκληφθεί ως επανάληψη της εκτιμήσεως κατά την έννοια του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42;
- 6) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο πέμπτο ερώτημα, μήπως η οδηγία 2001/42, και ιδίως το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας αυτής, επιβάλλει στα κράτη μέλη την υποχρέωση να προβλέπουν στην εθνική νομοθεσία τους συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες διεξαγωγής εκτιμήσεων κατ' εφαρμογήν των απαιτήσεων της οδηγίας 2001/42 και της οδηγίας 85/337 προκειμένου να αποφευχθεί η επανάληψη εκτιμήσεων;»

## **Επί των προδικαστικών ερωτημάτων**

### *Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος*

- <sup>35</sup> Κατ' αρχάς, πρέπει να διευκρινισθεί ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι τα επίμαχα «λεπτομερή σχέδια» στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι «έγγραφα που αφορούν τον χωροταξικό σχεδιασμό σε τοπικό επίπεδο» κατά την έννοια των σημείων 3.4 και 7.1 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967. Τα έγγραφα αυτά συνιστούν «σχέδια και προγράμματα» κατά την έννοια του άρθρου 1,

σημείο 18, του νόμου για την προστασία του περιβάλλοντος. Τα επίμαχα σχέδια στην υπόθεση της κύριας δίκης εγκρίθηκαν πριν από την κατάρτιση σχεδίων γενικού χωροταξικού σχεδιασμού της περιοχής.

- 36 Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω προκαταρκτικών παρατηρήσεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το αιτούν δικαστήριο, με τα δύο πρώτα ερωτήματά του τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, ζητεί κατ' ουσία να διευκρινισθεί αν το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', και παράγραφοι 3 και 5, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι απαγορεύει εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει ότι δεν διεξάγεται εκτίμηση βάσει της εν λόγω οδηγίας, όταν τα σχέδια που καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα.
- 37 Όπως προκύπτει από το άρθρο 1 της οδηγίας 2001/42, ο κύριος σκοπός του είναι η υποβολή των δυνάμενων να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σχεδίων και προγραμμάτων σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων κατά την εκπόνησή τους και πριν από τη θέσπισή τους.
- 38 Πρώτον, διαπιστώνεται ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/42 αφορά σχέδια, όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, για τα οποία, υπό την επιφύλαξη της παραγράφου 3 του άρθρου αυτού, επιβάλλεται η διεξαγωγή εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων και ότι, συγκεκριμένα, τα εν λόγω σχέδια καθορίζουν, όπως προκύπτει από την απόφαση περί παραπομπής, το πλαίσιο εντός του οποίου μπορεί να εγκριθεί η υλοποίηση έργων, όπως τα προβλεπόμενα στο σημείο 17 του παραρτήματος I της οδηγίας 85/337.
- 39 Συναφώς, το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/42 πρέπει να ερμηνευθεί κατά τρόπο που να περιλαμβάνει και σχέδια, τα οποία, σε ένα μόνον τομέα, καθορίζουν το πλαίσιο ενός έργου που έχει ως αντικείμενο μόνο μία οικονομική δραστηριότητα.

- 40 Από το γράμμα του εν λόγω άρθρου 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', ερμηνευομένου υπό το πρίσμα της δέκατης αιτιολογικής σκέψεως της οδηγίας 2001/42, δεν μπορεί να συναχθεί ότι το πεδίο εφαρμογής του πρέπει να περιορισθεί στα σχέδια και προγράμματα που καθορίζουν το πλαίσιο έργων με περισσότερα του ενός αντικείμενα σε έναν ή περισσότερους τομείς στους οποίους παραπέμπει η διάταξη αυτή.
- 41 Εξάλλου, η αναφορά στην εν λόγω αιτιολογική σκέψη σε «[ό]λα τα σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται σε ορισμένους βασικούς τομείς» επιβεβαιώνει ότι το άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', της εν λόγω οδηγίας αφορά όλα τα σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται για κάθε προβλεπόμενο τομέα, συμπεριλαμβανομένου αυτοτελώς του τομέα του χωροταξικού σχεδιασμού των αγροτικών εκτάσεων, και όχι μόνον τα σχέδια και προγράμματα που εκπονούνται ταυτοχρόνως για πλέον του ενός εκ των ανωτέρω τομέων.
- 42 Καθόσον οι οικείοι τομείς είναι πολύ μεγάλοι, οποιαδήποτε άλλη ερμηνεία θα είχε ως συνέπεια τον αισθητό περιορισμό του πεδίου εφαρμογής της εν λόγω διατάξεως και, ως εκ τούτου, θα διακύβευε τον κύριο σκοπό της οδηγίας 2001/42. Μια τέτοια ερμηνεία θα είχε ως συνέπεια να μην μπορούν να καλυφθούν από την οδηγία αυτή μεγάλα έργα που αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα.
- 43 Ακολούθως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι τα επίμαχα σχέδια στην υπόθεση της κύριας δίκης μπορούν να εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 3, παράγραφος 3, της οδηγίας 2001/42, δυνάμει του οποίου τα σχέδια που καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο υποβάλλονται υποχρεωτικώς σε εκτίμηση μόνον όταν τα κράτη μέλη «αποφασίζουν ότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον».
- 44 Τα κράτη μέλη, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42, αποφασίζουν στην περίπτωση σχεδίων όπως τα επίμαχα στην υπόθεση της κύριας δίκης, είτε εξετάζοντας χωριστά κάθε περίπτωση είτε καθορίζοντας συγκεκριμένους

τύπους σχεδίων και προγραμμάτων, εάν τα εν λόγω σχέδια ενδέχεται να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον ώστε να καθίσταται αναγκαία η εκτίμηση βάσει της οδηγίας αυτής. Κατά τη διάταξη αυτή, τα κράτη μέλη μπορούν, επίσης, να αποφασίσουν να συνδυάσουν τις ανωτέρω δύο μεθόδους εξετάσεως.

- 45 Συναφώς, πρέπει να διευκρινισθεί ότι οι προβλεπόμενοι στο άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42 μηχανισμοί εξέτασεως έχουν ως σκοπό να διευκολύνουν τον καθορισμό των σχεδίων που πρέπει οπωσδήποτε να εκτιμηθούν διότι ενδέχεται να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- 46 Το περιθώριο εκτιμήσεως που έχουν στη διάθεσή τους τα κράτη μέλη, δυνάμει του άρθρου 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42, για τον καθορισμό ορισμένων τύπων σχεδίων τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις περιορίζεται από την υποχρέωση που θεσπίζει το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, σε συνδυασμό με την παράγραφο 2 του άρθρου αυτού, υποβολής σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων των σχεδίων τα οποία ενδέχεται να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις ιδίως λόγω των χαρακτηριστικών τους, των αποτελεσμάτων τους και των περιοχών που ενδέχεται να επηρεάζουν.
- 47 Κατά συνέπεια, κράτος μέλος το οποίο καθορίζει κριτήριο που έχει ως αποτέλεσμα, στην πράξη, μια ολόκληρη κατηγορία σχεδίων να εξαιρείται εκ προοιμίου από την υποχρέωση μελέτης των περιβαλλοντικών επιπτώσεων υπερβαίνει το περιθώριο εκτιμήσεως που του παρέχει το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42, σε συνδυασμό με τις παραγράφους 2 και 3 του εν λόγω άρθρου, εκτός εάν εκτιμηθεί ότι το σύνολο των εξαιρουμένων σχεδίων, βάσει κριτηρίων όπως ιδίως, το αντικείμενό τους, η γεωγραφική έκταση που καλύπτουν ή ο ευάλωτος χαρακτήρας των οικείων φυσικών χώρων, δεν δύναται να έχει σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον (βλ., συναφώς, όσον αφορά το περιθώριο εκτιμήσεως που παρέχει στα κράτη μέλη το άρθρο 4, παράγραφος 2, της οδηγίας 85/337, την απόφαση της 16ης Ιουλίου 2009, C-427/07, Επιτροπή κατά Ιρλανδίας, Συλλογή 2009, σ. I-6277, σκέψη 42 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

- 48 Τούτο δεν ισχύει στην περίπτωση του κριτηρίου κατά το οποίο το επίμαχο χωροταξικό έγγραφο αφορά μόνο μία οικονομική δραστηριότητα. Ένα τέτοιο κριτήριο δεν αντιβαίνει μόνο στο άρθρο 3, παράγραφος 2, στοιχείο α', της οδηγίας 2001/42, αλλά και δεν επιτρέπει να εκτιμηθεί αν ένα σχέδιο έχει «σημαντικές επιπτώσεις» στο περιβάλλον.
- 49 Το ασαφές γράμμα του σημείου 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967 μπορεί, εξάλλου, να καταστήσει δυσχερή τον σαφή καθορισμό του περιεχομένου της κατηγορίας σχεδίων που οι αρμόδιες αρχές μπορούν να κρίνουν ως σχέδια «που αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα».
- 50 Εντούτοις, πρέπει να επισημανθεί ότι εθνική ρύθμιση όπως η προβλεπόμενη στο εν λόγω σημείο 3.4 συνεπάγεται την μη υποβολή σε εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων, βάσει του άρθρου 1, σημείο 17, του νόμου για την προστασία του περιβάλλοντος, κάθε σχεδίου που αφορά μόνο μία οικονομική δραστηριότητα, όπως τα συγκροτήματα εκτροφής χοίρων του σημείου 17 του παραρτήματος I της οδηγίας 85/337, καίτοι δεν μπορεί να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο ότι από την εξέταση των σχεδίων που καλύπτονται από την εν λόγω διάταξη μπορεί να προκύπτουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- 51 Δεν μπορεί, συνεπώς, να γίνει δεκτό, βάσει γενικής εκτιμήσεως, ότι όλα τα εξαιρούμενα σχέδια, βάσει εθνικής ρυθμίσεως όπως η προβλεπόμενη στο σημείο 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967, αποκλείεται να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.
- 52 Εξάλλου, ακόμη και αν ορισμένα σχέδια εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής μιας τέτοιας διατάξεως χωρίς να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, δεν είναι δυνατό, χωρίς γενική εκτίμηση, να γίνει δεκτό ότι τούτο ισχύει και για τα σωρευτικά αποτελέσματα των σχεδίων αυτών.
- 53 Τέλος, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι κανόνες όπως οι προβλεπόμενοι στο σημείο 3.4 του πλαισίου που καθορίζει το διάταγμα 967 όχι μόνο υπονομεύουν τον σκοπό της οδηγίας 2001/42 και αντιβαίνουν ιδίως στο άρθρο 3, παράγραφοι 2, 3 και 5, της

οδηγίας αυτής, με το οποίο επιδιώκεται να μην εξαιρείται από την εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων κανένα σχέδιο που μπορεί να έχει σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, αλλά και ουδόλως εξασφαλίζουν ότι οι αρμόδιες αρχές θα λαμβάνουν υπόψη τα κριτήρια του παραρτήματος II της οδηγίας 2001/42, όπως ακριβώς επιβάλλει το άρθρο 3, παράγραφος 5, δεύτερη περίοδος, της οδηγίας αυτής, προκειμένου να διασφαλισθεί ότι καλύπτονται από αυτήν όλα τα σχέδια που μπορεί να έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

- 54 Κατά συνέπεια, στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει γενικώς και χωρίς εξέταση κατά περίπτωση ότι δεν διεξάγεται εκτίμηση βάσει της εν λόγω οδηγίας, όταν τα σχέδια που καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα.

*Επί του τρίτου έως πέμπτου ερωτήματος*

- 55 Με τα ερωτήματα αυτά, τα οποία πρέπει να εξετασθούν από κοινού, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσία, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι η διεξαγωγή εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων βάσει της οδηγίας 85/337 απαλλάσσει από την υποχρέωση διεξαγωγής τέτοιας εκτιμήσεως βάσει της οδηγίας 2001/42.
- 56 Για να δοθεί απάντηση στο ερώτημα αυτό, πρέπει να υπομνησθεί ότι από την απόφαση περί παραπομπής προκύπτει ότι, κατά την εκπόνηση των επίμαχων λεπτομερών σχεδίων στην υπόθεση της κύριας δίκης, δεν διεξήχθη καμία εκτίμηση βάσει της οδηγίας 2001/42.

- 57 Κατά το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 1, της οδηγίας 2001/42, η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων που διεξάγεται βάσει της οδηγίας αυτής δεν θίγει τις απαιτήσεις της οδηγίας 85/337.
- 58 Κατά συνέπεια, η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων βάσει της οδηγίας 85/337 προστίθεται, όταν τούτο επιβάλλεται από τις διατάξεις της, στην εκτίμηση που διεξάγεται βάσει της οδηγίας 2001/42.
- 59 Ομοίως, η εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων που διεξάγεται βάσει της οδηγίας 85/337 δεν θίγει τις απαιτήσεις της οδηγίας 2001/42 και δεν μπορεί να απαλλάσσει από την υποχρέωση διεξαγωγής της εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων που προβλέπει η οδηγία 2001/42 με σκοπό τη συμμόρφωση προς τις συγκεκριμένες περιβαλλοντικές απαιτήσεις της.
- 60 Καθόσον οι εκτιμήσεις που διεξάγονται σύμφωνα με τις οδηγίες 2001/42 και 85/337 διαφέρουν από πολλές απόψεις μεταξύ τους, είναι αναγκαία η σωρευτική εφαρμογή των απαιτήσεων των εν λόγω δύο οδηγιών.
- 61 Συναφώς, πρέπει να επισημανθεί ότι, αν είχε προβλεφθεί από το οικείο κράτος μέλος μια συντονισμένη ή κοινή διαδικασία, όπως προκύπτει από το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42, στο πλαίσιο της διαδικασίας αυτής επιβάλλεται να διακριβωθεί η διεξαγωγή της εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων σύμφωνα με το σύνολο των διατάξεων που περιέχουν οι διάφορες σχετικές οδηγίες.
- 62 Υπό τις συνθήκες αυτές, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει εάν η εκτίμηση που στην υπόθεση της κύριας δίκης διεξήχθη βάσει της οδηγίας 85/337 μπορεί να εκληφθεί ως αποτέλεσμα μιας συντονισμένης ή κοινής διαδικασίας και εάν συνάδει ήδη με όλες τις απαιτήσεις της οδηγίας 2001/42. Εάν συντρέχει τέτοια



περίπτωση, δεν υφίσταται πλέον υποχρέωση διεξαγωγής νέας εκτιμήσεως βάσει της οδηγίας 2001/42.

- 63 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, στο τρίτο έως πέμπτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων που διεξάγεται βάσει της οδηγίας 85/337 δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση διεξαγωγής τέτοιας εκτιμήσεως βάσει της οδηγίας 2001/42. Εντούτοις, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει εάν η εκτίμηση που διεξήχθη βάσει της οδηγίας 85/337 μπορεί να εκληφθεί ως αποτέλεσμα μιας συντονισμένης ή κοινής διαδικασίας και εάν συνάδει ήδη με όλες τις απαιτήσεις της οδηγίας 2001/42. Εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση, δεν υφίσταται πλέον υποχρέωση διεξαγωγής νέας εκτιμήσεως βάσει της οδηγίας 2001/42.

#### *Επί του έκτου ερωτήματος*

- 64 Με το ερώτημα αυτό, το αιτούν δικαστήριο ζητεί, κατ' ουσία, να διευκρινισθεί αν το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι υποχρεώνει τα κράτη μέλη να προβλέπουν στην εσωτερική έννομη τάξη τους συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες που να πληρούν τις απαιτήσεις των οδηγιών 2001/42 και 85/337.
- 65 Από το γράμμα του άρθρου 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42 καθώς και από τη δέκατη ένατη αιτιολογική σκέψη της προκύπτει ότι τα κράτη μέλη ουδόλως υποχρεούνται να προβλέπουν συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες για τα σχέδια και προγράμματα για τα οποία η υποχρέωση διεξαγωγής εκτιμήσεως περιβαλλοντικών επιπτώσεων απορρέει ταυτοχρόνως από την οδηγία 2001/42 και από άλλες οδηγίες.

- 66 Ως εκ τούτου, στο έκτο ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προβλέπουν στην εσωτερική έννομη τάξη τους συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες που να πληρούν τις απαιτήσεις των οδηγιών 2001/42 και 85/337.

### **Επί των δικαστικών εξόδων**

- 67 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων. Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν όσοι υπέβαλαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, πλην των ως άνω διαδίκων, δεν αποδίδονται.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφαινεται:

- 1) Το άρθρο 3, παράγραφος 5, της οδηγίας 2001/42/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 2001, σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συνδυασμό με το άρθρο 3, παράγραφος 3, της οδηγίας αυτής, έχει την έννοια ότι αντιβαίνει προς αυτό εθνική ρύθμιση, όπως η επίμαχη στην υπόθεση της κύριας δίκης, η οποία προβλέπει γενικώς και χωρίς εξέταση κατά περίπτωση ότι δεν διεξάγεται εκτίμηση βάσει της εν λόγω οδηγίας, όταν τα σχέδια που καθορίζουν τη χρήση μικρών περιοχών σε τοπικό επίπεδο αφορούν μόνο μία οικονομική δραστηριότητα.
- 2) Το άρθρο 11, παράγραφοι 1 και 2, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων που διεξάγεται βάσει της οδηγίας 85/337/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1985, για την εκτίμηση

των επιπτώσεων ορισμένων δημοσίων και ιδιωτικών έργων στο περιβάλλον, όπως τροποποιήθηκε με την οδηγία 97/11/ΕΚ του Συμβουλίου, της 3ης Μαρτίου 1997, δεν απαλλάσσει από την υποχρέωση διεξαγωγής τέτοιας εκτιμήσεως βάσει της οδηγίας 2001/42. Εντούτοις, εναπόκειται στο αιτούν δικαστήριο να εξακριβώσει εάν η εκτίμηση που διεξήχθη βάσει της οδηγίας 85/337, όπως τροποποιήθηκε, μπορεί να εκληφθεί ως αποτέλεσμα μιας συντονισμένης ή κοινής διαδικασίας και εάν συνάδει ήδη με όλες τις απαιτήσεις της οδηγίας 2001/42. Εάν συντρέχει τέτοια περίπτωση, δεν υφίσταται πλέον υποχρέωση διεξαγωγής νέας εκτιμήσεως βάσει της οδηγίας 2001/42.

- 3) Το άρθρο 11, παράγραφος 2, της οδηγίας 2001/42 έχει την έννοια ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται να προβλέπουν στην εσωτερική έννομη τάξη τους συντονισμένες ή κοινές διαδικασίες που να πληρούν τις απαιτήσεις των οδηγιών 2001/42 και 85/337, όπως έχει τροποποιηθεί.

(υπογραφές)